

Raport Comisia de etica a UBB 2024

1. Comisia de Etică – prezentare sintetică (secțiune comuna tuturor rapoartelor anuale)

Comisia de etică a UBB este o structură independentă de analiză a sesizărilor de etică a cercetării și a managementului universitar. Comisia funcționează în baza prevederilor Legii 199/2024 și a HG 305/2024 – CODUL-CADRU de etică și deontologie universitară.

Conform legii (art. 163), atribuțiile comisiilor de etică universitară sunt:

- a) urmăresc, în cadrul instituțiilor, respectarea codurilor de etică și deontologie universitară;
- b) asigură ducerea la îndeplinire a ordinelor ministrului educației pentru respectarea cadrului legal în domeniul eticii și deontologiei universitare;
- c) analizează și soluționează abaterile de la normele de etică și deontologie universitară, pe baza sesizărilor sau prin autosesizare;
- d) contribuie la elaborarea Codului de etică și deontologie universitară, prin propuneri adresate senatului universitar pentru adoptare și includere în Carta universitară;
- e) realizează un raport anual referitor la situația respectării normelor de etică și deontologie universitară, care se prezintă rectorului și senatului universitar și constituie un document public;
- f) realizează activități de prevenire cu privire la încălcarea normelor de etică și deontologie universitară;
- g) monitorizează desfășurarea cursurilor de etică și integritate academică;
- h) propune spre adoptare senatului universitar regulamentul de organizare și funcționare a comisiilor de etică;
- i) colaborează cu comisiile consultative de la nivel național;
- j) alte atribuții prevăzute de prezenta lege sau stabilite conform Cartei universitare.

Orice persoană, din universitate sau din afara universității, poate sesiza Comisia de etică universitară cu privire la abateri săvârșite de membri ai comunității universitare, recomandabil numai după epuizarea dreptului de petiție și respectând ierarhia din universitate. Comisia se poate autosesiza cu analiza unor fapte, situații sau documente emise la diferite niveluri, susceptibile de a încălca regulile și principiile de etică în activitatea didactică, de cercetare și administrativă, precum și în alte aspecte al vieții universitare.

În 2020, alături de Comisia de Etică a Universității Babeș-Bolyai (UBB) a fost înființat mecanismul Ombuds universitar, care funcționează conform Procedurii de organizare și funcționare a mecanismului Ombuds la UBB, prin HCA nr. 7257/27.05.2024. Acesta este un organism intern al UBB care operează pe principii de confidențialitate, imparțialitate și independență, oferind sprijin informal membrilor comunității academice, conform Codului

etic al UBB, Ghidului pentru combaterea discriminării, Ghidului pentru egalitate de gen la UBB și Procedurii de asigurare/protejare a bunăstării mintale în cadrul UBB.

Ombudsul universitar discută cu membrii comunității fără prejudecăți și într-un mod obiectiv, acționând ca mediator neutru și facilitator, fără a impune sancțiuni. Ombudsul este independent de conducerea UBB și de alte autorități administrative și nu are autoritate decizională obligatorie. Confidențialitatea înregistrărilor și comunicărilor este strict respectată, iar divulgarea informațiilor se face doar cu acordul expres al părților implicate, cu excepția cazurilor de risc iminent de vătămare corporală.

Ombudsul universitar poate face recomandări, media litigiilor și organiza discuții pentru a găsi soluții constructive. Sesizările trebuie realizate de preferință în termen de 30 de zile de la incident pentru o intervenție eficientă. Se poate apela la Ombuds când competența de soluționare a unui conflict este neclară sau ca ultimă soluție după epuizarea altor căi.

Rolul Ombudsului universitar include ascultarea atentă a persoanelor, analiza situațiilor, identificarea opțiunilor, clarificarea politicilor și procedurilor interne, sprijinirea persoanelor în gestionarea conflictelor și dezvoltarea abilităților de gestionare a situațiilor dificile. Ombudsul UBB respectă Codul de etică și deontologie profesională al UBB, standardele Asociației Internaționale a Ombudsmanului (IOA) și ale Rețelei Europene a Ombudsilor în Învățământul Superior (ENOHE), din care face parte.

2. Activitatea comisiei și a Ombudsmanului în anul 2024

În anul 2024 Comisia a fost implicată activ în redactarea noului Cod etic al UBB, care a fost adoptat prin HS nr. 28/10.03.202. Redactarea noului Cod de etica a ținut seama de reglementările de nivel superior adoptate la nivel național – Hotărârea Guvernului nr. 305/2024 privind Codul-cadru de etică și deontologie universitară, și Regulamentul-cadru din 30 septembrie 2024 privind organizarea și funcționarea comisiilor de etică universitară, aprobat prin Ordinul nr. 6.869 din 30 septembrie 2024.

Comisia a continuat o abordare pro-activă, de mediere și educare în spiritul eticii academice, și doar în plan secundar sancționatoare, începută în 2020 cu ocazia numirii. Pagina de social media – <https://www.facebook.com/comisiadeeticaubb/>, a fost suplimentată cu diverse informații privind etica cercetării, iar site-ul web a fost actualizat cu informații relevante – https://www.ubbcluj.ro/ro/despre/organizare/comisia_de_etica.

Multitudinea de reglementări din domeniul eticii academice și a cercetării a fost compilată într-un Codex al eticii academice, spre o mai ușoară referință de către cei interesați. Acesta se găsește pe pagina de web a comisiei.

La întâlnirile de la facultăți organizate sub egida proiectului privind știința deschisă la UBB, Comisia a contribuit la conștientizarea reglementărilor și practicilor de etică universitară, și la diseminarea și aplicarea Ghidului anti discriminare la UBB – Ghid anti discriminare.

Procesul de re-constituire a Comisiei de etică în temeiul noii Legi a educației universitare nr.199/2023 – alegerea reprezentanților studenților, selecția în urma unui apel public a noilor

membri ai Comisiei, s-a finalizat în 2024 prin numirea Comisiei în noua componență, pentru un mandat de 4 ani.

În privința sesizărilor de etică universitară adresate Comisiei de etică, s-au înregistrat 18 sesizări:

- pentru 5 sesizări s-au decis sancțiunea avertisment scris (plagiat studenți, plagiat și erori de citare în teza de doctorat; nerespectarea organizării evaluării a studenților; xenofobie, homofobie, sexism, neprofesionalism cadru didactic);
- 1 sesizare (interacțiune inadecvată între studenți) a fost închisă după constatarea abaterilor etice dar fără a se aplica sancțiuni, datorită faptului că studenta reclamată nu mai este membră a comunității academice;
- Unele sesizări (2) au fost rezolvate de către facultăți și Direcția administrativă folosindu-se, și în aceste cazuri, tehnici de mediere și conciliere (interacțiune alumni-personal didactic auxiliar; interacțiune student – portar);
- pentru 2 sesizări au fost sesizate organele de anchetă penală (hărțuire sexuală);
- 6 sesizări au fost respinse ca *nef fondate* (încălcare drept de autor în domeniul artistic; comportament discriminatoriu persoană cu funcție de conducere; acuzații de islamofobie pe platformă social media; acuzații idei fasciste pe platformă social media; hărțuire personal nedidactic de către șef ierarhic);
- 2 sesizări au fost declarate *inadmisibile* deoarece nu se refereau la aspecte de etică (lipsa obiecte de inventar de acum 15 ani, de exemplu) sau nu erau de competența comisiei (criterii de abilitare susținută la o altă instituție).

S-au emis ca și recomandări: prezentare modalitate de predare și evaluare la început de semestru, mai mult respect la ideile studenților, verificare de către Facultate a calității materialelor, participarea la examen și a unui alt cadru didactic.

Pentru aceste sesizări, comisia s-a întrunit în ședințe de cel puțin 2 ori (în medie) pentru soluționarea fiecăreia dintre ele. Ședințele comisiei au loc cel puțin o dată pe lună sau de cât ori era nevoie.

În plus, Rectorul sau facultățile au consultat Comisia de etică cu privire la alte situații care ar putea implica probleme de etică universitară. Aceste situații nu au fost însă formalizate și au fost rezolvate de conducerea UBB.

Ombudsmanul UBB are un rol strategic important în cadrul universității, fiind membru al Comisiei de coordonare HRS4R și coordonator al Grupului de lucru pentru Egalitate de șanse și incluziune, conform HCA 19.132 din 30 decembrie 2024.

Tot în anul 2024 prin Hotărârea Consiliului de Administrație (HCA) nr. 7257/27.05.2024 a fost reglementată Procedura de organizare și funcționare a mecanismului Ombuds la UBB. Aceasta este disponibilă public pe pagina de web a universității în limbile română și maghiară: https://www.ubbcluj.ro/ro/despre/organizare/comisia_de_etica.

Bazat pe această procedură, în anul 2024, prin mecanismul Ombuds al UBB au fost înregistrate 27 de solicitări, dintre care 3 au fost în conexiune cu Comisia de Etică. Este

important de menționat că o parte semnificativă a acestor solicitări a fost soluționată cu succes prin intermediul întâlnirilor directe. Comparativ cu anii precedenți, se observă o creștere semnificativă a numărului de cazuri, consolidând tendința generală remarcată din 2020 până în prezent. De exemplu, numărul solicitărilor directe prin mecanismul Ombuds a crescut de la 5 în 2020 la 27 în 2024, ceea ce reflectă o creștere de peste 5 ori în decursul celor patru ani de funcționare a mecanismului. Creșterea numărului de solicitări în 2024 confirmă capacitatea mecanismului de a oferi soluții adecvate și de a contribui la un mediu educațional mai echitabil și mai transparent. Totodată, în cadrul proiectului CNFIS-FDI-2024-F-0007 „Utilizarea Inteligenței Artificiale pentru o educație de calitate la Universitatea Babeș-Bolyai”, au fost organizate două sesiuni de informare pe tema implicațiilor etice ale folosirii Inteligenței Artificiale în activitățile didactice și de cercetare, în limbile română și maghiară. Sesiunile au fost susținute de Ombudsmanul UBB, și s-au adresat cadrelor didactice și studenților UBB, fiind susținute pe data de 12 decembrie 2024.

Ombudsmanul universitar a participat activ la cea de-a 19-a Conferință Anuală a ENOHE - European Network for Ombuds in Higher Education, organizată la Universidade da Beira Interior, Covilhã, Portugalia. Evenimentul a abordat tema „De la Academia lui Platon la Portugalia: Democrație, diversitate și rolul ombudsmanului în învățământul superior”, oferind o platformă esențială pentru schimbul de idei, împărtășirea experiențelor și identificarea soluțiilor la provocările specifice domeniului academic. De asemenea, el a moderat webinarul ENOHE „Artificial Intelligence, ChatGPT and Ombuds Offices: Overhyped or Overlooked?”, desfășurat pe 21 iunie 2024. Evenimentul a explorat impactul inteligenței artificiale asupra activității birourilor Ombuds și provocările emergente în acest context. Mai multe detalii sunt disponibile pe site-ul ENOHE: <https://enohe.net/2024/06/webinar-artificial-intelligence-chatgpt-and-ombuds-offices-overhyped-or-overlooked/>

În 2024, ombudsmanul universitar a participat și la întâlnirile regulate ale Comisiei Internaționale din cadrul ENOHE, unde este membru plin, consolidând astfel poziția UBB în rețeaua europeană a ombudsmanilor și contribuind la dezvoltarea unor strategii comune în domeniul eticii academice.

Mecanismul Ombuds la UBB a înregistrat o evoluție semnificativă în 2024, demonstrată atât prin creșterea numărului de solicitări (27 cazuri în total), cât și prin diversificarea activităților, inclusiv organizarea de sesiuni despre etica IA. Implicarea activă a Ombudsmanului UBB în rețeaua ENOHE și în diverse inițiative internaționale a contribuit la consolidarea rolului instituțional și la dezvoltarea unor practici mai bune în domeniul eticii academice.

Președinte Comisia de Etică a UBB

Prof. dr. Dacian C. Dragoș